

СТАНОВИЩЕ

за научната и преподавателската дейност на **доц. д-р Лиляна Иванова Стракова** за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Гражданско образование, Антикорупционно образование) за нуждите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – Факултет по педагогика

от **доц. д-р Силвия Илиева Цветанска** – Софийски университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури със Заповед № РД 38-181/7.04.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Процедурата за провеждането на настоящия конкурс, обявен в ДВ, бр. 22 от 16.03.2021 г., е в пълно съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Р България и с Правилника за условията и реда на придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. До участие в конкурса е допуснат единственият кандидат – доц. д-р Лиляна Иванова Стракова. Представените от кандидата материали са съобразени с изискванията.

Професионален профил на кандидата

Кандидатът в конкурса – Лиляна Стракова, е възпитаник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и има завършена специалност „Педагогика“ през 1981 г. В същия университет тя е докторант и придобива образователната и научна степен „доктор“ през 1990 г. Академичната си кариера на преподавател започва през 1991 г. като асистент в УНСС, а от 1993 г. е главен асистент в Софийския университет. От 2000 г. до момента Л. Стракова е доцент във Факултета по педагогика.

Доц. д-р Л. Стракова е утвърден преподавател в специалностите Педагогика, Неформално образование и Социални дейности. Тя има собствен подход при разработването на лекционните курсове, свързани с гражданското и антикорупционното образование, като успява да интегрира ценностни, философски, правни, социални и педагогически аспекти на разглежданата проблематика. В преподавателската си работа е кооперативна и умее да привлича съмишленици и специалисти от практиката. Научен ръководител е на двама докторанти – единият е успешно защитил, а другият е в процес на обучение.

Доц. Стракова е разпознаваем специалист не само като университетски преподавател, но и като експерт и член на проектни екипи. Висока оценка заслужава нейната работа като експерт в редица програми на МТСП и МОН. Тя има значим принос за утвърждаването на позицията на академичния омбудсман в Софийския университет, участвала е в провеждането на множество изследвания на национално равнище. В своята експертна и изследователска дейност доц. Стракова демонстрира висока степен на ангажираност с проучването на актуалното състояние по важни социални проблеми, като

ранното отпадане на учениците от училище; сексуалното образование на младите хора, включително такива от уязвими социални групи; образованието в демократични ценности и др. Тя има доказана експертиза и практически опит в изследователска работа по въпросите на антикорупционното образование и формирането на гражданско съзнание и поведение у учениците.

Професионалният профил на кандидата и научноизследователската му дейност са релевантни във висока степен на профила на конкурса. Личните ми впечатления от професионалните изяви на доц. Стракова потвърждават нейната силна ангажираност с каузата на гражданското и антикорупционното образование. През последните години тя работи всеотдайно за утвърждаване на демократичните ценности в образованието. Като декан на Факултета по педагогика и като колега, тя е толерантна и готова да окаже подкрепа на студенти и преподаватели за всяка смислена инициатива.

Обща характеристика и съдържателен обхват на научните трудове

Според предоставената справка кандидатът покрива и надхвърля минималните национални изисквания. Разпределението по групи показатели е следното:

- 50 точки по група от показатели А;
- 100 точки по група от показатели В;
- 517,5 точки по група от показатели Г;
- 245 точки по група от показатели Д;
- 540 точки по група от показатели Е.

Доц. д-р Л. Стракова участва в конкурса с общо 47 публикации. Сред тях се открояват: 1 монография, 9 студии, 1 статия в реферирано и индексирано издание в световноизвестни бази данни; над 20 статии и доклади в нереферираните издания; 3 глави от колективни монографии. С цел прецизност отбелязвам, че публикациите в реферираните и индексирани издания в световноизвестни бази данни са не три, както е посочено в справката, а една, тъй като списание „Педагогика“ е индексирано след 2018 г. и по-ранните публикации в него следва да се причисляват в групата на нереферираните издания. В списъка с публикации са включени и един наръчник и учебно пособие с практическа ориентация в областта на антикорупционното образование. Съдържанието на преобладаващата част от публикациите е фокусирано върху проблематиката на конкурса. Някои от публикациите се отнасят до ценностни аспекти на социалната работа и подготовката на студенти по социални дейности.

Монографията „Граждански ценности и гражданско образование“ (2021) носи основните послания и визия на доц. Стракова за същността и ползите от утвърждаването на гражданското образование в българското училище. На основата на исторически преглед на възникването и развитието на идеята за гражданско образование тя дефинира подходи и модели за ценностно базирано гражданско образование. Разбирането за гражданско образование в български образователен контекст е обвързано с някои концептуални тези за

европейското гражданство. Монографията има стойност от гледна точка именно на глобалната перспектива за гражданина и за ползите за обществото от това да се формира гражданско съзнание от най-ранна възраст. Интерес представлява описанието на целите на гражданското образование на основата на познатите таксономии на Блум и Кратуол във връзка с т.нар. „обучение по гражданство“, както и диференцирането на отделни съдържателни направления в гражданското образование. Пресечните точки между гражданското образование, човешките права, демократичните ценности и гражданските компетенции в педагогически контекст се откриват и в други публикации на кандидата (№ 3, 5, 6, 16, 17, 31). Налице е логическо надграждане на теоретични концепти, които се отнасят до изясняване на смисъла на гражданското образование и до ролята на педагозите за утвърждаване на демократичното гражданство.

На проблематиката на антикорупционното образование са посветени публикации (№ 30, 42, 43, 44, 45, 46), в които на преден план изпъкват приложните му аспекти. Под формата на доклади с анализи от изследователски данни, наръчници и помагала се обръща внимание на необходимостта от формиране на антидискриминационно поведение и на нагласи за непримиримост към корупцията у подрастващите и младежите.

Изследователската проблематика, с която се занимава доц. Стракова, се разширява и чрез проучвания, отнасящи се до социалното предприемачество и обучението по предприемачество - отразени в публикации № 9, 10, 26.

Научни приноси

Приемам очертаните от кандидата четири насоки на научни приноси. Бих си позволила да открия като значими преди всичко приносите, свързани с обогатяване на теоретичните модели на гражданско и антикорупционно образование. Намирам за ценно интерпретирането на гражданските ценности от интердисциплинарна перспектива. В своите разработки доц. Стракова демонстрира собствена гледна точка за интерпретация на същността и целите на гражданското образование, без да дублира и преповтаря известни вече парадигми. Наред с това публикациите ѝ допринасят за утвърждаването на антикорупционното образование като относително обособена област на изследвания и практика.

Бележки, въпроси и препоръки

С уважение към постигнатото от доц. Стракова в нейните разработки бих си позволила да ѝ препоръчам в бъдеще да акцентира повече върху собствени емпирични изследвания в педагогически контекст и върху представяне на методически решения за прилагане на ценностния подход в гражданското образование в средното училище. Като имам предвид, че публикуваните до момента изследвания са в съавторство и са ориентирани на глобално равнище на анализ на проблематиката, смятам, че ще бъде интересно и полезно

да продължи изследователската си дейност с приложни проучвания сред учители и ученици по конкретни теми на гражданското и антикорупционното образование.

Заключение

Прегледът на научната продукция, както и демонстрираната експертна и преподавателска дейност на кандидата показват наличие на научна и изследователска опитност, адекватни на изискванията на конкурса. Постиженията и професионалната ангажираност на доц. Стракова с проблемите на педагогическото познание и в частност на гражданското и антикорупционното образование ми дават основание да изразя своята положителна оценка за нейната кандидатура в настоящия конкурс.

Препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят избора и да предложат на Факултетния съвет на Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере доц. д-р Лиляна Иванова Стракова да заеме академичната длъжност „професор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Гражданско образование, Антикорупционно образование).

София, 5 юли 2021 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Силвия Цветанска